

Nyhetsbladet
Frihetsjournalen
nr 18, juli 2010

Utges som komplement till bloggen "I hjärtat rebell"
Utkommer med ett nummer per månad.

Prenumeration:
500 kr för valåret 2010.

Bankgiro: 5210-6929

Utgivare är
Erixon Kommunikation AB

Grundlags- översyn? Gääääsp...

I sista veckan i maj höll riksdagen debatt om regeringens proposition "reformerad grundlag".

2 juni röstade riksdagen en första gång för att anta grundlagsändringarna, utan att en enda tidning skrev om det.

Här tar riksdagen ställning till de största grundlagsändringarna sedan på 35 år.

Men hur är intresset för debatten?

Noll bland journalister.

Nära noll också bland riksdagsledamöterna.

Bara elva röster hördes från talarstolen.

Bara en i partiledarkretsen — miljöpartispråkröret Peter Eriksson.

Jag tycker det är skandal att svensk politik inte lägger större vikt vid grundlagarna. Det bevisar att Sverige är en svag rättsstat, utan det intellektuella engagemang och moraliska patos som krävs för att garantera rättssäkerheten.

Juridisk filosofi

I juridiska diskussioner skärskådas viktiga politiska värderingar. Hur ska rättvisa tolkas?

Diskussion är levande i Amerika. Varje termin blir det stor diskussion om Högsta domstolens beslut. Och jag gillar den meritokrati som utvecklas i en sådan miljö. Utökta juridisk-filosofiska ut-

läggningar respekteras, avsett om man håller med eller inte.

På det sättet höjs kompetensen kring juridiken hos alla—även journalister och allmänhet. Helt i linje med min syn på medborgarens roll och makt.

Medborgaren är ingen undersåte, utan en aktiv aktör som formar samhället. Då ska man, utöver ansvar för sina egna handlingar, också ta ansvar för hur medborgarna fördelar makten och utformar värderingarna som styr rättsstaten.

Här vill jag därför passa på att ge några av mina tankar om maktindelning, monarki och direktvald statsminister.

Demokrati kontra maktindelning

Tyvärr tar inte grundlagsutredningen upp de mest grundläggande aspekterna på en konstitution.

När jag läst **Mats Svegfors** bok om Hjalmar Hammar-skjöld i bokboxen *Sveriges Statsministrar under 100 år* (Bonniers), slås jag av hur spännande diskussionerna var på 1910-talet, då parlamentarism och rösträtt segrade över kungamakt och maktindelning.

Vi har fått lära oss att den striden enbart handlade om att vara för eller emot rösträtt.

Det är fel.

Professorn i folkrätt, Hjalmar Hammar-skjöld, var ingen

”aktivist” till förmån för enväldig kungamakt. Ändå sågs hans regering 1914-1917 som en kungaministär.

Skälet var att Hammarskjöld delade 1809 års regeringsform, som byggde på maktindelning. Inte lika elegant som den Amerikas, men där fanns ändå åtskillnad mellan den exekutiva (kungen) och den lagstiftande (riksdagen) makten.

Hammarskjöld försvarede denna åtskillnad. Svegfors skriver: ”Men också för högerpragmatikern var maktindelningen med stark kungamakt fundamental för samhällsaskådningen.”

Hammarskjöld funderade på att agera. ”kampregering”, vilket Svegfors definierar så här: ”Kampregeringen tänktes sluta upp med att kompromissa vänsterut och försvara den självständiga regeringsmakten i konflikt med riksdagens universella maktanspråk.”

Vid sidan om rösträtten handlade det om riksdagen skulle vara allena rådande, eller om statens olika grenar skulle vara separerade från varandra.

Från liberaler och socialister var stärkt makt för riksdagen, alltså parlamentarism, vägen att mota bort de gamla etablissemangen från köttgrytorna.

Men även om denna strategi var effektiv på kort sikt (jag hade helt klart varit på denna sida om jag levdt då), är frågan om inte en hel del borgerliga värderingar kastades ut med badvattnet när maktindelningsprincipen övergavs.

Statens roll blev därmed betydligt starkare. Staten blev en enda aktör i Sverige. Inte som i USA, där presidenten

och kongressen är oberoende av varandra, och därtill underställ- da Högsta domstolens uttolkningar av konstitutionen.

Den ständiga kampen om jurisdiktion mellan federal och delstatlig nivå i USA förstärker än mer medborgarnas rättssäkerhet, eftersom staten inte är EN aktör som kontrollerar alla ordningsmaktens verktyg.

Kort sagt: USA kan aldrig bli en diktatur. Men Sverige kan vid ett enda riksdagsval rösta fram en majoritet som avskaffar det mesta, och genom seger i ett andra riksdagsval, avskaffa demokrati och mänskliga rättigheter.

Monarkins kontinuitet

Principiellt skulle jag aldrig föreslå införandet av ett ämbete som går i arv.

Men monarkin är etablerad i Sverige sedan tusentalet år.

Och monarkin uppfyller en helt central roll i varje fungerande konstitution: kontinuitet.

Hitler hade inte kunnat ta makten, åtminstone inte lika lätt, om Tyskland fortsatt att vara kejsardöme. Den trohetsed som tyska officerare och soldater tvingades avge till Hitler personligen, hade aldrig kunnat inrättas, om kejsaren hade suttit kvar på tronen.

Alltså: hade Tyskland haft kontinuitet i utnämningen av statschef hade inte nazisterna kunnat förvandla landet till totalitär stat.

Jag sätter alltså stort värde på funktionen kontinuitet.

Det är en aspekt som inte finns med i den ytliga republikanska diskussionen.

Så länge man inte tar denna aspekt på allvar, kan familjen Bernadotte-Westling vara lugna. Någon republik på så intellektuellt innehållslösa argument som idag framförs i Sverige blir det inte.

Samtidigt är jag kritisk mot att kronprinsessan väljer en man av folket som sin make. Hon plockar därmed russen ur kakan. Hon vill leva sitt privilegierade liv utan uppoffringar.

Om hon visade monarkin respekt skulle hon välja make ur adeln eller åtminstone från utlandet.

Det är det pris hon betalar för sin ställning — hon måste gifta sig politiskt, inte privat.

När hon nu inte gör det, lever hon inte efter monarkins regler, och undergräver därmed sin ställning.

På båda sidor finns alltså en pinsamt låg insikt om de

principiella aspekterna på konstitutionell monarki.

En annan svaghet med monarki är just att tronarvinge kan utebli. Då blir det konstitutionell kris.

Om monarkin faller

Skulle det hända, att exempelvis Viktoria inte fick barn, tror jag inte Sverige kommer att behålla monarkin, genom att välja en ny kung eller drottning.

Hur ska statschefsuppdraget då se ut.

Någon låtsaspresident, som Tyskland och många andra länder har, är totalt meningslöst. Då kan talmannen lika gärna sköta uppdraget.

Eftersom jag vill återinföra maktindelning, är det mest intressanta upplägget att göra statsministerposten direktvald och skiljd från riksdagen.

Statsministern skulle då vara både stats- och regeringschef.

Det ligger helt i linje med Europasamarbetet, där statsministrar idag gör upp i förhandlingar ovanför parlamentens huvuden.

Statsministern är mäktigare än grundlagen föreskriver

Helmut Kohl, Tysklands förbundskansler, har sagt att han utövade betydligt större makt än den tyska konstitutionen tänkt sig, då han förhandlade i Bryssel.

Eftersom dessa förhandlingar och avtal är bilaterala har förbundskanslern makt att teckna sådana, utan att först ha fått mandat av parlamentet. De kan endast i efterhand lägga in veto, men då riskerar man samtidigt internationell konflikt med de länder förbundskanslern redan ingått avtal.

I och med EU-samarbetet har alla medlemsländers stats-

ministrar — i praktiken — fått inte bara den amerikanske presidentens mandat att förhandla med andra länder, utan också ingå avtal som berör inrikespolitikens utformning.

Jag tror det är därför EU är så populärt i den politiska klassen. Makten hos ministrarna har förstärkts på nationella parlamentens bekostnad.

Denna makt är så stor att det inte är rimligt att väljarna bara indirekt, genom partival till riksdagen, får säga sin mening om hur statsministern ska utöva sitt ämbete.

Återinför maktindelning

Här skulle vi kunna återupprätta den maktindelning som försvann i och med parlamentarismens införande på 1910-talet.

Genom direktval av statsminister och dennes regering får vi maktindelning åter. Men istället för maktindelning mellan kung och riksdag, får vi maktindelning mellan regering och riksdag.

Den direktvalde statsministern är ansvarig för den verkställande makten, riksdagen beviljar budget och svarar för lagstiftningen.

Problemet med kontinuitet återstår, men kan lösas genom att ytterligare stärka domstolarnas ställning.

Högsta domstolens ledamöter kan utses på livstid, och i

konstitutionen kan skarpare skrivningar om riksriättsprocess införas mot statsministern om denne bryter mot grundlagen, och där Högsta domstolen avgör.

Genom en domstol som övervakar över konstitutionen kan det demokratiska styrelseskicket garanteras. Domstolen fyller då monarkens uppgift att svara för kontinuitet.

Statsministern granskas då inte bara av riksdagen, där han kan få majoriteten emot sig, utan också av en domstol som kan avsätta honom/henne och utlysa nyval.

Hotet om integritetsinskränkningar

Om riksdag och regering utses vid olika val, kommer de att granska varandra på ett sätt som försvårar de integritetsinskränkningar som många debattörer, exempelvis i Piratpartiet, lyfter fram.

Staten är då inte EN enhet som i hemlighet kan spana på medborgarna.

Med ”check and balances” uppstår ett konstitutionellt inbyggt medborgarskydd.

Jag tycker vi borde diskutera mer i dessa konstitutionella termer—det skulle kunna ge flera intressanta svar på tidens frågor. ●

Den galna relativismen

Tidigare i juli fick CNN:s redaktör för Mellanöstern sparken efter 20 år i TV-kanalens tjänst. Octavia Nasr är kristen libanes. När hon uttryckte ”respekt” för den nyss avlidne Hizbollagrundaren, storayatollhan Fadlallah, gjorde hon det helt i enlighet med västliga journalisters jargong.

Som Lee Smith skriver i Weekly Standard åter amerikanska och europeiska journalister ur händerna på Hizbollah. Man visar respekt för alla handa uppviglare till våld i Mellanöstern. Under förra årets val i Libanon ansåg en samlad journalistkår att Hizbollah skulle vinna, eftersom man angriper Israel med våld. Libaneserna såg det dock annorlunda. Den demokratiska 14-marsrörelsen segrade.

Men varför fick då Octavia Nasr sparken? Medierna styrs av gruppidentitetstänkande, där budbärarens egen grupptillhörighet är viktigare än det sakliga innehållet i budskapet. Bara om du är muslim kan du diskutera islam, dess uttolkning och avarter. Om du däremot är västerlänning lider du av islamo-

Octavia Nasr

fobi, även om du sagt exakt samma sak. Din grupptillhörighet styr uttolkningen, inte principer, logik, analys eller värderingar.

Octavia Nasr drabbades av gruppidentitetspolitiken, dubbelt upp. Som kristen journalist föll hon offer för jargongen där hon trodde att visad respekt för en radikal islamist skulle bevisa hennes vidsynthet och objektivitet. Men nu är hon ingen västerlänning, utan libanes. Och som arab föll hon offer för misstankar om att i sak sympatisera med terrorismstänkta.

Om hon däremot inte varit kristen libanes, utan muslim, hade hon förmodligen inte fått sparken. Då hade hennes uttryckta respekt kunnat tolkas som en hälsning inom den egna kultursfären. Det tillhör inte mediernas vardag att från muslimskt håll avkräva avståndstagande från terrorism. Och det hade förmodligen hetat att misstankar om terrorismsympati var uttryck för islamo-fobi. Så som kristen kunde hon dock inte tillgodogöra sig detta skydd.

Och om hennes kristna föräldrar varit västerlänningar, hade det inte heller varit något problem, för då hade hon gjort det många amerikansk, och svensk, journalist gjort, visat västlig vördnad inför det orientala, det främmande.

Gruppidentitetspolitik är som synes totalt relativistisk. Den gör världen galen. Vi måste bekämpa den. Samhällsdiskussionen måste åter fokusera på värderingar, principer och filosofi – oavsett vilken bakgrund vi har som personer. ●

Opinionen.se är igång

Som du säkert sett har samarbetet med DagensPS startat och min blogg flyttat till adressen:

<http://dagensps.se/opinionen/kronikorer/dick-erixon/>

Vi kommer kontinuerligt att försöka utveckla sidan, som ligger i ett tekniskt format inte helt anpassat för bloggar.

Men jag gillar att läsarna nu kan kommentera inläggen och det går också att skriva ut enskilda artiklar, något som efterfrågats.

Efter valet gör vi en utvärdering och ser hur vi ska gå vidare. Hoppas du vill följa mig på den nya sidan! ●

Soliga hälsningar / Dick Erixon

Lika som bär:

Fredrik Reinfeldt har tagit över Per Albin-strategin

När jag läser biografien över Per Albin Hansson i Bonniers härliga bokbox "Sveriges statsministrar under 100 år" blir det uppenbart hur lika Fredrik Reinfeldts strategi är den som Per Albin vann makten med.

Även om jag har invändningar mot hur DN:s före politiske chefredaktör Niklas Ekdal beskriver den politiska utvecklingen på 1920- och 30-talen, gör han intressanta jämförelser med nutid.

Folkhemmet blev varumärke

Efter "kosackvalet" 1928 då socialdemokratin förlorade stort, trots att de själva trodde att allmän rösträtt skulle ge dem permanent majoritet, sökte Per Albin nya vägar.

Han som tidigare varit radikal och konfrontatorisk, satte nu samförstånd före allt annat.

I sökandet efter hur han skulle skapa detta samförstånd med de borgerliga fann han det gamla konservativa ordet folkhemmet.

Han gjorde detta till varumärke för hans politik.

Och kastade därmed ut socialdemokratiens gamla strategi.

"Folk" står för gemenskap, och är alltså raka motsatsen till klasskamp, som fram till dess varit arbetarrörelsens metod.

"Hem" syftar på nationell kultur och tradition, och står i skarp motsats till den internationalism som dittills präglat socialisterna.

På detta sätt vred han borgerlighetens starkaste värde-

ringar ur händerna på dem och gjorde dem till sina egna.

Arbetslinje för välfärd

Fredrik Reinfeldt har, om han efter höstens val kan fortsätta som statsminister, vridit det som var socialdemokratiens starkaste värderingar ur händerna på dem: den reformistiska välfärdspolitiken och hög sysselsättning.

Genom att ta avstånd från allt ideologiskt renlärt, som slopad värnskatt för höginkomsttagare och liberalisering av arbetsrätten, har Reinfeldt intagit samförståndspositionen.

På samma sätt distanserade sig Per Albin Hansson från alla ideologiska krav på programmatisk socialisering. Han var för en större roll för staten, men godtog sådana förslag bara när de kunde presenteras som det bästa praktiska sättet att lösa ett samhällsproblem.

Detsamma gör Reinfeldt. Skatterna sänks inte av ideologiska skäl, utan av praktiska. Det ska löna sig att arbeta. Därför sänks inkomstskatten underifrån, inte marginalskatterna i toppen.

Eftersom Reinfeldt därmed flyttat sig in i mitten, har det borgerliga samarbetet kunnat fördjupas på ett sätt som aldrig tidigare varit möjligt.

Per Albin sökte alltid stöd hos något av de borgerliga partierna, dels för att uppnå samförstånd, dels för att splittra motståndarna. Den strategin har varit framgångsrik för Socialdemokraterna ända fram till 2004, då Alliansen bildades.

Sahlin har blivit outsidersen

Genom samförståndet placerade sig Per Albin i mitten. Han höll kommunisterna kort.

Efter Alliansens bildande bröt Mona Sahlin för första gången mot Per Albins strategi. Hon sökte sig vänsterut för att finna regeringsunderlag, inte mot mitten.

Hon har släppt in Vänsterpartiet, som Per Albin körde ut i den politiska kylan.

Därmed har S flyttat bort från mitten, ut på vänsterkanten. S befinner sig nu i "vänsterburen", just på det sätt

som man förr beskyllde M för att finnas i ”högerburen”.

Isolerade. Utanför.

Pragmatism med mål

Det är lätt att vara pragmatiker, något Per Albin upptäckte. Man kan hålla sig väl med en stor del av befolkningen. Man kan stå i centrum. Och slipper möta misstankar om att man vill revolutionera samhället.

Problemet med pragmatismen är att man kan förlora sin själ. Man kan bli besatt av makten i sig, istället för att utträta något med den, i den ena eller andra riktningen.

Skälet till att Per Albin inte blev en grå eminens var att hans rörelse ständigt krävde stora förändringar, att staten skulle ta på sig mer uppgifter.

Per Albin genomförde en vänsterinriktad politik, men gick aldrig längre än att han kunde få stöd också utanför arbetarrörelsen.

Frågan är om Fredrik Reinfeldt känner detta tryck på förändringar i liberal riktning, och att han istället för att förvalta makten inser att samhället måste reformeras åt höger.

Jag tror faktiskt det.

Det ligger i tidens anda.

Staten har blivit för stor och otymplig, den behöver reformeras.

På samma sätt låg det i tiden att utöka statens uppgifter då Per Albin var verksam.

Reinfeldt en ny Per Albin?

Har Fredrik Reinfeldt möjligheter att bli en ny Per Albin? Alltså bestämma spelplanen för svensk politik i mer än ett halvt århundrade?

Omöjligt är det inte.

Vinner Alliansen valet i höst, och regeringen inte nöjer sig med den reformering som

Statsministerboxen: 22 delar och 2750 sidor.

exempelvis jobbskatteavdraget inneburit, då har man påbörjat en förnyelse av en gammal rostig statsapparat, som kommer att behöva pågå i många årtionden.

Per Albin lade på staten fler uppgifter. Nu behöver den avlastas, så att den kan sköta sina kärnuppgifter effektivt.

Flera partier

En stor skillnad finns dock mellan de båda statsministrarna. Socialdemokraterna var själva så pass stora som parti att de var regeringsalternativ på egen hand.

Per Albin hade också stor nytta av kommunisterna, eftersom han kunde isolera och mobba ut dem—för att visa hur mycket i mitten han fanns—men ändå räkna med deras stöd.

Ett växande M är snarare ett problem för Fredrik Reinfeldt. Han behöver de tre andra partierna för att nå majoritet i riksdagen. Utan dem, ingen makt.

Och ett regeringsalternativ mår bra av att ha flera röster. Med fyra partiledare som formellt har samma äganderätt till samarbetet, kan ingen dominera innehållet i politiken på egen hand.

De olika partierna har också egna profiler, som tillsammans bildar Alliansen.

Det finns alltså både för och nackdelar med Reinfeldts flerpartisituation.

Valet 2006 ett nytt 1932?

Ingen hade en aning om att Per Albin Hanssons tillträde som statsminister 1932 skulle betyda 44 år på raken för S i regering och ännu längre som statsbärande parti.

Många trodde att Per Albins regering skulle falla inom något år.

Vi får se om Reinfeldts tillträde 2006 är början på en liknande utveckling... ●

Littorin, stäm Aftonbladet

Artikeln som fått flest besök i sommar är den som föreslår att avgångne arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin ska stämma Aftonbladet för de obekräftade uppgifterna om sexköp.

Jag har fått kritik för detta tips om stämningar som kan ge stora skadestånd, likt de i England, innebär inskränkning av yttrandefriheten.

Nej, verkligen inte.

Att sprida lögnen och obehövade anklagelser är förtal och något man inte ska behöva utstå

i ett fritt land. Här är integriteten för den anklagade viktigare än andras "rätt" att ljuga och skvallra.

Inte heller är hot och uppvisning till våld del av yttrandefriheten. Det är kriminella aktiviteter som ska straffas med fängelse.

Så, visst, även jag sätter vissa gränser för yttrandefriheten. Men de är som framgår få och strikt avgränsade. De påverkar inte yttrandefriheten i rollen som demokratins livsluft. ●

”Där Palme såg effektivitet såg Fälldin utarmade sociala miljöer.”

Kan inte låta bli att göra lite reklam för min artikel i Axess juni nummer om Fälldin och Palme

<http://www.axess.se/magasin/default.aspx?article=660>

Många menar att det finansreformpaket som Barack Obama fått igenom kongressen innebär nya regleringar som stoppar nya företag snarare än förhindrar nya bubblor i finanssektorn.

Teckning: Eric Allie.